

ഹരിതകേരളം മിഷൻ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ സംക്ഷിപ്ത റിപ്പോർട്ട്

നവകേരളം കർമ്മപദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി ഹരിതകേരളം മിഷൻ പ്രവൃഥിത ലക്ഷ്യങ്ങൾ പ്രവർത്തകമാക്കുന്നതിനായി കഴിഞ്ഞ രണ്ട് വർഷങ്ങളിൽ നടത്തിയ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ സംക്ഷിപ്ത റിപ്പോർട്ടാണിത്. ഈ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് സംസ്ഥാനതലത്തിൽ അതു വകുപ്പ് മേധാവികൾ നേതൃത്വം നൽകുന്ന ഉപമിഷനുകളുടെ ഭാഗമായുള്ള കർമ്മസേനകളാണ് എക്കൊപനവും സംയോജനവും നടത്തുന്നത്. മിഷൻ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആരംഭിച്ചേണ്ടം ശുചിത്വ ഉപമിഷൻ ആർ തവണയും ജല ഉപമിഷൻ എട്ട് തവണയും കൂഷി-സുജലം സുഹലം ഉപമിഷൻ നാല് തവണയും അതു കർമ്മസേനകളുടെ യോഗം വിജിച്ചിട്ടുണ്ട്. ജില്ലാതലത്തിലുള്ള മിഷനും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനതല മിഷനും യോഗങ്ങൾ ചേരുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഈ ഇനിയും കൂടുതൽ ചിടപ്പെട്ടുതേണ്ടതുണ്ട്.

ശുചിത്വ-മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപദൗ്യത്വത്തിൽ ഭാഗമായി സംഘടിപ്പിച്ച ‘മാലിന്യത്തിൽ നിന്നും സ്വാതന്ത്ര്യം’ കാമ്പയിനും അനുബന്ധ പ്രവർത്തനങ്ങളും സംസ്ഥാനത്ത് ഈ മേഖലയിലെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ശക്തമായ അടിത്തറ ഒരുക്കി. 1032 തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങളിൽ അജൈജവ മാലിന്യ ശേഖരണത്തിനായി ഹരിതകർമ്മസേന രൂപീകരിച്ചു പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ചത് ഇതിനുഭാഗരാണമാണ്. എ.സി.എഫ്,ആർ.ആർ.എഫ്. എന്നിവ കൂടുതൽ ഇടങ്ങളിൽ സ്ഥാപിക്കാനായതും ശൃംഗതല സർവേ, അനുബന്ധ വിവര ശേഖരണം തുടങ്ങിയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ മാലിന്യ സംസ്കരണം സംബന്ധിച്ച അവബോധം ജനങ്ങളിലെത്തിക്കുന്നതിനും അതിനുവേണ്ടിയുള്ളതു പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പൊതുജന പകാളിത്തം ഉറപ്പാക്കാനും ഉപകരിച്ചു.

തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ പൊതുജന കൂട്ടായ്മയിലുടെയും പകാളിത്ത തേതാടെയും ഹരിതകേരളം മിഷൻ നേതൃത്വത്തിൽ സംഘടിപ്പിച്ച പുണ്ണ പുനരുപജീവന പ്രവർത്തനങ്ങളും ജലഗ്രേഹാത്മ്യകളുടെ ശുചികരണ പ്രവർത്തനങ്ങളും എറെ ഫലം കണ്ടു. പുനരുപജീവിപ്പിച്ച പുണ്കളുടെ സുസ്ഥിരത ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള രണ്ടാംപദ്ധത് പ്രവർത്തനങ്ങളും ആരംഭിച്ചു.

തരിശുനിലങ്ങളിലെ കൂഷി വ്യാപനം, കരന്തൽകൂഷിയുൾപ്പെടെ അധികനെൽകൂഷി, സാധ്യ മായിടത്ത് ഒരുപുവിള ഇരുപ്പുവാക്കിയത്, ജൈവ പച്ചകൾ കൂഷി വ്യാപനം, സ്കൂൾ വളപ്പുകളിലും സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ഭൂമിയിലും പച്ചകൾ കൂഷി, സംയോജിത കൂഷി പ്രോത്സാഹനം എന്നിങ്ങനെ കൂഷി മേഖലയിൽ കാതലായ നേടങ്ങൾ കൈവരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞ വർഷം കഴിഞ്ഞു. ഈ പ്രവർത്തനങ്ങളിലെല്ലാം തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ കാതലായ പകുവഹിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സംസ്ഥാനത്തെ എല്ലാ എ.ടി.എ. കൂനാസുകളും ഹരിതകൂനാസുകളാക്കുന്ന കർമ്മ പദ്ധതി, സംസ്ഥാനത്തെ പരമാവധി വീടുകൾ ഹരിതവെന്നങ്ങളാക്കാൻ ലക്ഷ്യമിട്ടുള്ള പദ്ധതി, പ്രാദേശിക ജൈവ വൈവിധ്യത്തിൽ പച്ചത്തുരുത്തുകൾ സൃഷ്ടിക്കാനുള്ള പദ്ധതി എന്നിവ പുരോഗമിക്കുകയാണ്. പച്ചത്തുരുത്തിനായി സ്ഥലം കണ്ടെത്തുന്നതും തുടർപരിപാലനം നിർവ്വഹിക്കുന്നതും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ മേൽനോട്ടത്തിലാണ്.

ചെറുതും വലുതുമായ ഒട്ടരെ നേടങ്ങൾ ബന്ധപ്പെട്ട വകുപ്പുകളുടെയും എജൻസികളുടെയും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും നേതൃത്വത്തിൽ കഴിഞ്ഞ രണ്ടരവർഷങ്ങളിലായി ഹരിതകേരളം മിഷൻ കൈവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ എറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ടവ താഴെപ്പറയും പ്രകാരമാണ്.

ശുചിതമാലിന്യ സംസ്കരണം-ഭൗതിക നേടം

ക്രമ നം	വിവരം	2017 – 18 (എൺ)	2018-19 (എൺ)	2019 മാർച്ച്‌വരെ (എൺ)
1	ഹരിതകർമ്മസേന രൂപീകരിച്ച തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾ	521	512	1033
2	ഹരിത കർമ്മസേനനാംഗങ്ങളുടെ എണ്ണം	22592	9411	32003
3	അജൈജവ മാലിന്യശേഖരണത്തിനുള്ള മെറ്റീരിയൽ കളക്ഷൻ സെൻസറുകൾ	300	329	629

4	റിസോഴ്സ് റിക്വേറി ഫെസിലിറ്റി സെർവീസ് കൾ	39	181	220 (143+77)
5	ഉറവിട മാലിന്യസംസ്കരണം സജ്ജമാക്കിയ വീടുകൾ			31.19 ലക്ഷം
6	ശൈഖരിച്ച പുന്നചംക്രമണത്തിനു കൈമാറിയ പ്ലാറ്റിക് മാലിന്യം	200 ടൺ	9508 ടൺ	9708 ടൺ
7	ശൈഖരിച്ച പുന്നചംക്രമണത്തിനു കൈമാറിയ ഇ-മാലിന്യം	400 ടൺ	16997 ടൺ	17397 ടൺ

*78 എല്ലാം നിർമ്മാണത്തിന്റെ അവസാന ഘട്ടത്തിൽ

- പ്രതിദിനം സംസ്ഥാനത്തുണ്ടാകുന്ന ജൈവ മാലിന്യത്തിന്റെ 45% വും ഉറവിടമാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങളിലൂടെ ശാന്തത്രീയമായി സംസ്കരിക്കപ്പെടുന്നു.
- 615 തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ഹരിത കർമ്മസേന പൂർണ്ണതോതിൽ പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ചു.
- തദ്ദേശ ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലൂടെ മാലിന്യസംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾക്ക് സാങ്കേതിക സഹായം നൽകാനായി 37 ഹരിത സഹായസ്ഥാപനങ്ങൾ പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ചു.
- 17 നഗരസഭകളിലായി 170 നഗരസഭ വാർഡുകളിൽ സീറോ വേദ്യു ഓൺ ഗ്രൗണ്ട് പബ്ലിക് തുടക്കമായി.
- ശുചിത്വ-മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ശക്തമായ അടിത്തറ ഒരുക്കി മാലിന്യത്തിൽ നിന്നും സ്വാതന്ത്ര്യം കാവ്യയിൽ : ഓനാം ഘട്ടം പൂർത്തിയാക്കി, രണ്ടാം ഘട്ടം പൂരാഗമിക്കുന്നു.
- എം.സി.എഫ്, ആർ.ആർ.എഫ്, ഹരിത കർമ്മസേന, ഗാർഹിക ഉറവിട മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധികൾ, കമ്മ്യൂണിറ്റി കമ്പോള്ലിംഗ് ഉപാധികൾ, ഹരിത സഹായ സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നീ സംവിധാനങ്ങളിലൂടെ മാലിന്യ സംസ്കരണ ശൃംഖല യാമാർത്ഥ്യമാക്കി.
- 69 ലക്ഷം വീടുകളിൽ മാലിന്യ സംസ്കരണ അവസ്ഥാപഠനം പൂർത്തിയാക്കി.
- 30.19 ലക്ഷം വീടുകളിൽ ഉറവിട മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനം സജ്ജമാക്കി.
- 15358 മാലിന്യസംസ്കരണ പ്രോജക്ടുകൾ വിവിധ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ യാമാർത്ഥ്യമാവുന്നു.
- 2020 കമ്മ്യൂണിറ്റി കമ്പോള്ലി യൂണിറ്റുകൾ സ്ഥാപിച്ചു.
- 1,320 വ്യവസായ സ്ഥാപനതല ബയോഗ്യാസ് പ്ലാറ്റുകളും 97 കമ്മ്യൂണിറ്റിലെ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാറ്റുകളും സ്ഥാപിച്ചു.
- അജൈവ മാലിന്യ ശൈഖരണത്തിന് 1033 തദ്ദേശ ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലായി 32003 അംഗങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുന്ന ഹരിത കർമ്മസേന രൂപീകരിച്ചു പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ചു.
- 629 തദ്ദേശ ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ മാലിന്യശൈഖരണത്തിന് മെറ്റീറിയൽ കളക്ഷൻ ഫെസിലിറ്റി (എം.സി.എഫ്.) സ്ഥാപിച്ചു.
- സംസ്ഥാനത്തുകൊള്ളാതെ 143 റിസോഴ്സ് റിക്വേറി ഫെസിലിറ്റികൾ സ്ഥാപിച്ച് പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചു. 77 എല്ലാം നിർമ്മാണ ഘട്ടത്തിൽ.
- 9708 ടൺ പ്ലാറ്റിക് മാലിന്യം ശൈഖരിച്ചു. അതിൽ 753 ടൺ റോഡ് ടാറിഞ്ചിനും ബാക്കി പുനഃചംക്രമണത്തിനും കൈമാറി.
- 17397 ടൺ ഇ-മാലിന്യം ശൈഖരിച്ചു; പുന്നചംക്രമണത്തിനു കൈമാറി.
- പാർപ്പിഷ്ട വ്യാപാരികൾക്ക് റജിസ്ട്രേഷൻ: ഇതുവരെ 2350 വ്യാപാരികൾ റജിസ്ട്രേഷൻ ചെയ്തു.
- പകർച്ചവ്യാധി പ്രതിരോധത്തിന് വിദ്യാർത്ഥികളെ പങ്കെടുപ്പിച്ച് 15600 വാർഡുകൾ തീർജ്ജാഗ്രതോത്സവം സംഘടിപ്പിച്ചു. ഇതിൽ 4,90,830 പേരുടെ പങ്കാളിത്തം.
- സാമൂഹ്യ ജീവിതത്തിന്റെ ഭാഗമായി ശ്രീക്കുമ്പോട്ടോക്കോൾ; ഉത്സവങ്ങളിലും ആരോഗ്യ ആവശ്യിക്കുന്ന ശ്രീകുമ്പോട്ടോക്കോൾ.

- സംസ്ഥാന ജില്ലാ, ബോക്ക് തലങ്ങളിലായി 3703 ഓഫീസുകളിലും സ്ഥാപനങ്ങളിലും ശൈൽ പ്രോട്ടോക്കോൾ നടപ്പിലായി.
- കില, ലീഗൽ സർവീസസ് അതോറിറ്റി, പോലീസ്, പദ്ധായത്ത്-നഗരകാര്യ വകുപ്പ്, ഗ്രാമ- നഗരാസൃത്രണ വകുപ്പ്, ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാ വകുപ്പ്, സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ്, ആരോഗ്യവകുപ്പ് എന്നിവയുമായി ചേർന്ന് ഹരിത നിയമ ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികൾ സംഘടിപ്പിച്ചു.

ജലസംരക്ഷണം - ജലസമൂഹി

ക്രമ നം	വിവരം	2017-18	2018-19	2019 മെച്ച
1	പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ച പുഴകൾ	47 കി.മീ	155 കി.മീ	202 കി.മീ
2	പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ച നീർച്ചാലുകൾ/തോടുകൾ	1391 കി.മീ	16747 കി.മീ	18138 കി.മീ
3	റീച്ചാർജ്ജ് ചെയ്ത കിണറുകൾ	16665 എണ്ണം	32271 എണ്ണം	48936 എണ്ണം
4	നിർമ്മിച്ച കിണറുകൾ	10399 എണ്ണം	4601 എണ്ണം	15000 എണ്ണം
5	നവീകരിച്ച കുളങ്ങൾ	3980 എണ്ണം	11401 എണ്ണം	15381 എണ്ണം
6	നിർമ്മിച്ച കുളങ്ങൾ	-	13738 എണ്ണം	13738 എണ്ണം
7	നവീകരിച്ച കിണറുകൾ	-	4625 എണ്ണം	4625 എണ്ണം

- 1034 തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളും നീർത്തട നടത്തം പൂർത്തിയാക്കി.
- 1000 തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ നീർത്തടപ്പാർ തയ്യാറാക്കി.
- 105 ബോക്ക്‌തല നീർത്തട പ്ലാനുകൾ തയ്യാറാക്കി
- 202 കി.മീ. പുഴകൾ പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ചു.
- 18,138 കി.മീ. നീർച്ചാലുകൾ/ തോടുകൾ പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ചു.
- 48936 കിണറുകൾ റീച്ചാർജ്ജ് ചെയ്തു, 4625 കിണറുകൾ നവീകരിച്ചു.
- 13738 കുളങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചു, 15381 കുളങ്ങൾ നവീകരിച്ചു.
- 1,47,239 എക്കർ വൃഷ്ടി പ്രദേശ പരിപാലനം നിർവ്വഹിച്ചു.
- കുട്ടേരുർ പുഴ, കിള്ളിയാർ, കോലിയാർ, വടക്കേപുഴ, ചാലംകോട് തോട്, മുടം പറപ്പാതോട്, കുന്ദയാർ, പെരുംതോട്, പുനുർപുഴ തുടങ്ങി മലിനമായി കിടന്ന ജലദ്രോഥസുകൾ ശുശ്വരിച്ചു; നീരൊഴുക് സാധ്യമാക്കി.
- മീനച്ചിലാർ - മീനത്തിയാർ - കൊടുരാർ പുനസംയോജനം സാധ്യമാക്കി. 800 ഹെക്ടർ കൂഷി പുനരാരംഭിച്ചു.
- കൊല്ലം ജില്ലയിലെ കൊട്ടാരക്കര പാണ്ഡിവയൽ തോട് പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ച പ്രദേശത്തെ നേൽകൂഷി പുനരാരംഭിച്ചു.
- കാട്ടകട മൺഡലത്തിൽ ജലസുരക്ഷയ്ക്ക് ‘വറ്റാത്ത ഉറവയ്ക്കായി ജലസമൂഹി’ പദ്ധതി നടപ്പാക്കി.
- വരടാർ നദി പുനരുജ്ജീവനം സാധ്യമാക്കി. ആദിപന്മാരുടെ പുനരുഖ്യാരണ

പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ രണ്ടാംലഭട്ട മാസ്റ്റർപ്പാൻ തയ്യാറായി.

- പുനരുപ്പജീവിപ്പിച്ച മറ്റ് നദികളുടെ സുസ്ഥിരത ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള രണ്ടാംലഭട്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു.
- കാനാമ്പുഴ മാസ്റ്റർപ്പാൻ തയ്യാറാക്കി തുടർപ്രവർത്തനങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. പെരും തോടിൽ പ്രത്യേക പദ്ധതികൾ അനുമതി നേടി.
- പുതിയ കൃഷ്ണാംഗുടെ നിർമ്മാണത്തിലും നിലവിലുള്ള കൃഷ്ണാംഗുടെ പുനരുദ്ധാരണ തിലിലും 80,66,058 ഘടനമീറ്റർ ജലസംഭരണ ശൈഖി സാധ്യമാക്കി.
- ജലസംരക്ഷണ- സംഭരണ-പരിപാലനം ലക്ഷ്യമിട്ടു തദ്ദേശവാസ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ജന പ്രതിനിധികളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ വാർഡ് അടിസ്ഥാനത്തിൽ ജല പാർലമെന്റുകൾ സംഘടിപ്പിച്ചു.
- നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി എല്ലാ തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങളിലും നീർത്തട നടത്തം സംഘടിപ്പിച്ചു. തയ്യാറാക്കപ്പെട്ട മാസ്റ്റർപ്പാനുകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പദ്ധതി നീർവഹണമാരംഭിച്ചു.
- ജലമിതവ്യയ ബോധവത്കരണം ലക്ഷ്യമിട്ട് സംസ്ഥാനത്തുടനീളം ‘ജലമാൻ ജീവൻ’ എന്ന പേരിൽ കാമ്പയിൻ സംഘടിപ്പിച്ചു

പുഴ പുനരുപ്പജീവന ശിൽപ്പശാല

ഹരിതക്കേരളം മിഷൻ ഭാഗമായി സംസ്ഥാനത്തു നടന മാതൃകാ പുഴപുനരുപ്പജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ പരിചയപ്പെടുത്തുന്നതിനും പുഴ പുനരുപ്പജീവന പ്രവർത്തനരേഖ തയ്യാറാക്കുന്ന തിനുമായി ഒരു ശിൽപ്പശാല സംഘടിപ്പിച്ചു. പുഴപുനരുപ്പജീവനത്തിനുള്ള കരക് പ്രവർത്തനരേഖ അവതരിപ്പിച്ച് വേണ്ട കൂടിച്ചേർക്കലുകളും തിരുത്തുകളും വരുത്തി മുർത്തമാക്കി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.

എല്ലാവരും ജലാശയങ്ങളിലേക്ക്

ഹരിതക്കേരളം മിഷൻ രണ്ടാം വാർഷികത്തിനമായ 2018 ഡിസംബർ 8 -ാം തീയതി പുഴ പുനരുപ്പജീവന പ്രവർത്തനരേഖയെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി എല്ലാവരും ജലാശയങ്ങളിലേക്ക് എന്ന പേരിൽ ഒരു പുഴപുനരുപ്പജീവന പരിപാടി സംഘടിപ്പിച്ചു. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി സംസ്ഥാനത്താട്ടാകെ 30510 പേര് പങ്കെടുക്കുന്ന ജനകീയ പ്രവർത്തനത്തിന്റെ ഭാഗമായി 210 കി.മീ നീളത്തിൽ 137 നീർച്ചാലുകൾ പുനരുപ്പജീവിപ്പിച്ചു.

കൂഷി വികസനം -സുജലം സുഫലം

വിവരം	2016-17	2017-18	2018-19 ജൂൺ വരെ
നെൽകൂഷി വിസ്തൃതി	1.71 ലക്ഷം ഹെക്ടർ	2.20 ലക്ഷം ഹെക്ടർ	2.03* ലക്ഷം ഹെക്ടർ
പച്ചക്കുടികൂഷി വിസ്തൃതി	52830 ഹെക്ടർ	69047 ഹെക്ടർ	82167 ഹെക്ടർ

*35000 ഹെക്ടർ പ്രളയബാധിതമായി

നെൽകൂഷിയിൽ മുന്നേറ്റം

- 11936.07 ഹെക്ടർ തരിശ് നിലങ്ങളിൽ നെൽകൂഷി ചെയ്തു.
- 2018 – 19 ത്ത് 1783.76 ഹെക്ടർ ഒരുപു വിള ഇരുപുവാക്കി മാറ്റി.
- 208 – 19 ത്ത് 2338.5 ഹെക്ടറിൽ കരനെൽകൂഷി ചെയ്തു.

ജൈവകൂഷിക്ക് പ്രോത്സാഹനം

- 2018 – 19 ത്ത് 240 കൂസ്സിറുകളിലായി ജൈവപച്ചക്കുടികൂഷി കൂഷി നടപ്പിലാക്കി.
- ജൈവ ഉൽപന്നങ്ങളുടെ വിപണനത്തിന് 343 ഇക്കോ ഷോപ്പുകൾ ആരംഭിച്ചു.

- ജൈവ ഉൽപന്നങ്ങളുടെ പാക്കിംഗ് നൂമായി 17 യൂണിറ്റുകൾ ആരംഭിച്ചു.
- കീടനാശിനികളുടെ ഉപയോഗം നിയന്ത്രിക്കുന്നതിന് കർശന നടപടികൾ സീക്രിച്ചു.
- നല്ലമുറ കൃഷിസ്വഭായത്തിന് പ്രോത്സാഹനം നൽകി വരുന്നു.

പച്ചക്കരി സയംപ്രാപ്തത

- 3 വർഷങ്ങളിലായി ആകെ 2478 മെക്കർ തരിശുള്ളമിയിൽ പച്ചക്കരി കൃഷി ആരംഭിച്ചു.
- കഴിഞ്ഞ വർഷം 2500 സ്കൂൾ വള്ളുകളിൽ പച്ചക്കരി കൃഷി നടത്തി.

ഗാർഹിക പച്ചക്കരി കൃഷിക്ക് പ്രോത്സാഹനം

- വീടുവള്ളൂലെ പച്ചക്കരി കൃഷിക്ക് 40 ലക്ഷം വിത്ത് കിറ്റുകൾ വിതരണം ചെയ്തു.
- 160.18 ലക്ഷം പച്ചക്കരി തെക്കൻ വിതരണം ചെയ്തു. 43918 യൂണിറ്റ് ഗ്രോബാഗുകൾ മട്ടുപ്പാവ് കൃഷിക്ക് നൽകി.
- സംയോജിത കൃഷിക്ക് പ്രോത്സാഹനം നൽകിവരുന്നു.

മറ്റ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ

- തരിശ് രഹിത ശ്രാമം, ഹരിത സമൂഖി വാർഡ് എന്നീ കാമ്പയിനുകൾ നടപ്പിലാക്കി. തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിലെ ചെങ്കൽ ശ്രാമപദ്ധതിയിൽ തരിശുരഹിത ശ്രാമപദ്ധതായി പ്രവൃംബിച്ചു.
- സംസ്ഥാനത്തെ എല്ലാ എ.ടി.എ. കൂംബസുകളും ഹരിത കൂംബസുകളാക്കുന്ന കർമ്മ പദ്ധതി പുരോഗമിക്കുന്നു. കൊല്ലം ജില്ലയിലെ എല്ലാ എ.ടി.എ. കളും ഹരിത കൂംബസുകളായി പ്രവൃംബിച്ചു.
- പൊതുവിദ്യാലയങ്ങൾ ഹരിത വിദ്യാലയങ്ങളാക്കി മാറ്റുവാൻ ലക്ഷ്യമിട്ട് ശുചിത്വം-കൃഷി-ജലസംരക്ഷണം എന്നീ ലക്ഷ്യങ്ങളാണ് ഹരിതോസ്വം സംഘടിപ്പിച്ചു.
- പരമാവധി വീടുകൾ ഹരിതഭവനങ്ങളാക്കാൻ പ്രത്യേക പദ്ധതി ആസൂത്രണം ചെയ്തു.
- പ്രാദേശിക ജൈവ വൈവിധ്യത്തിനായി പച്ചത്തുരുത്തുകൾ ആരംഭിച്ചു.
- മികച്ച പ്രവർത്തനം കാഴ്ചവയ്ക്കുന്ന തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ഹരിത പുരസ് ക്കാരങ്ങൾ നൽകുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ പുരോഗമിക്കുന്നു.

ജലസംഗമം - 2019

ഹരിതക്കേരളം മിഷൻ ഭാഗമായി ജലസംരക്ഷണ രംഗത്ത് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും വിവിധ സർക്കാർ വകുപ്പുകളുടെയും ഏജൻസികളുടെയും നേതൃത്വത്തിൽ ജനകീയമായി ഏറ്ററടുത്ത് നടപ്പാക്കിയ അനവധി പ്രവർത്തനങ്ങളുണ്ട്. സമാന രീതിയിലുള്ള ഈ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏറ്ററടുത്ത് നടത്താൻ തൽപരരായവരെ ഈ പ്രവർത്തനങ്ങൾ പരിചയപ്പെടുത്തുന്നതിനും, നടത്തിയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൂടുതൽ ശാസ്ത്രീയമായ പരിപാലനം ഉറപ്പാക്കിക്കൊണ്ട് സ്ഥായിയായി നിലനിർത്തുന്നതിന് ആവശ്യമായ വിദഗ്ധ നിർദ്ദേശം ലഭ്യമാക്കുന്നതിനും വേണ്ടി 2019 മേയ് 29, 30, 31 തീയതികളിൽ ഹരിതക്കേരളം മിഷൻ നേതൃത്വത്തിൽ ദേശീയ ജലസംഗമം സംഘടിപ്പിച്ചു.

ഹരിതക്കേരളം മിഷൻ നേതൃത്വത്തിൽ നടത്തിയ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ അവതരണങ്ങൾ ആണ് ജലസംഗമത്തിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനമായും നടത്തിയത്. ഈ അവതരണങ്ങൾ ‘നദീപുനരുജ്ജീവനവും സുസ്ഥിരതാ വൈലൈഭികളും’, ‘കേരളത്തിന്റെ ജലസുരക്ഷയും പ്രാദേശിക ദ്രോഢാകളും’, ‘നഗരനീർച്ഛാലുകളുടെ ശൃംഖലയും മലിനജല പരിപാലനവും’ എന്നിങ്ങനെ മുന്നു മേഖലകളായി തിരിച്ച് മുന്നു സ്ഥാനര സെഷനുകളിലാണ് നടത്തിയത്. ഓരോ വിഷയത്തിലേയും മേഖലയിലേയും വിദഗ്ധരെ വിവിധ എ.ടി.കൾ, ഗവേഷണ സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവയിൽ നിന്നും കണ്ണടത്തി ജലസംഗമത്തിൽ പങ്കെടുപ്പിച്ചു. സ്ഥാനര

സെഷനുകളിലെ വിദർഘരൂപ അവതരണങ്ങളോടുള്ള പ്രതികരണങ്ങളോടൊപ്പം അവരവർക്ക് വൈദഗ്ധ്യമുള്ള മേഖലയിലെ അവതരണങ്ങളും വിദർഘർ നടത്തി. 30.05.2019ന് വൈകുന്നേരം 3 മണിക്ക് ബഹു. ജലവിഭവ വകുപ്പ് മന്ത്രി ശ്രീ. കെ. കൃഷ്ണൻകുട്ടിയുടെ അഖ്യക്ഷതയിൽ കൂടിയ യോഗത്തിൽ ബഹു. മുഖ്യമന്ത്രി ശ്രീ. പിന്നറായി വിജയൻ ജലസംഗമം ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തു. ഈ യോഗത്തിൽ പച്ച ഹരിതക്കേരളം മിഷൻ ഭാഗമായി ജലസംരക്ഷണ മേഖലയിൽ നടന്ന മാതൃകാ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചുകൊണ്ടുള്ള തെളിനിർബന്ധ വിജയഗാമ എന്ന പേരിലുള്ള ഒരു പുസ്തകം ബഹു. തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പ് മന്ത്രി ശ്രീ. എ.സി. മൊയ്തീനും ‘ഹരിതദ്വാഷ്ടി’ മോൺഡ്രിൻഗ് മൊബൈലും മൊബൈലും പ്രകാശനം ബഹു. കൃഷ്ണവകുപ്പ് മന്ത്രി ശ്രീ. വി.എസ്. സുനിൽകുമാരും നിർവ്വഹിച്ചു. 30.05.2019 ന് വൈകുന്നേരം ബഹു. ധനകാര്യ വകുപ്പുമന്ത്രി ഡോ. റി.എം. തോമസ് എസക്കിൻ്റെ നേതൃത്വത്തിൽ വിദർഘരൂപ ഒരു യോഗം ചെരുകയും നടന്ന അവതരണങ്ങളുടെ കൂടി അടിസ്ഥാനത്തിൽ മുന്നോട്ടുള്ള പ്രവർത്തന പരിപാടി സംബന്ധിച്ച് ആലോചന നടത്തുകയും ചെയ്തു. 31.05.2019 ന് ബഹു. ജല വിഭവ വകുപ്പ് മന്ത്രി ശ്രീ. കെ. കൃഷ്ണൻകുട്ടിയുടെ അഖ്യക്ഷതയിൽ നടന്ന പൂനിനി സെഷൻ ബഹു. ധനകാര്യവകുപ്പ് മന്ത്രി ഡോ. ടി.എം. തോമസ് എസക്ക് ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തു. ഈ പൂനിനി സെഷനിൽ കഴിഞ്ഞ ദിവസത്തെ അവതരണങ്ങൾകുടി പരിഗണിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഭാവി പ്രവർത്തനരേഖയ്ക്ക് രൂപം നൽകി. ജലസംഗമത്തോടനുബന്ധിച്ച്, വിവിധ സർക്കാർ വകുപ്പുകൾ ഉൾപ്പെടെ 21 സ്ഥാപനങ്ങൾ പങ്കെടുത്ത മുന്നുദിവസം നീംബുനിൽക്കുന്ന ഒരു പ്രദർശനവും ഓന്നാം ദിവസം വിദർഘരേയും ജനപ്രതിനിധികളേയും ഉൾപ്പെടുത്തി മാതൃകാ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടന്ന തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിലെ കാട്ടാക്കട, ആലപ്പുഴ നഗരസഭ, നെടുമുടി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് എന്നിവിടങ്ങളിൽ നടന്ന കനാൽ ശുചികരണ/പുനരുപയോജന പദ്ധതി പ്രവർത്തനങ്ങൾ, കോട്ടയം ജില്ലയിലെ മീനച്ചിലാർ-മീനന്തിരയാർ-കൊടുരാർ പുനർസംയോജന പദ്ധതി പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്നിവ കണ്ണ് മനസ്സിലാക്കുന്നതിനായി ഫീൽഡ് വിസിറ്റ് നടത്തി. ഈ ജലസംഗമത്തിൽ ജനപ്രതിനിധികൾ ഉൾപ്പെടെ 1600-ലധികം പേരും പങ്കെടുത്തു.

പച്ചത്തുരുത്ത് പദ്ധതി

തരിഗ്രഭൂമിയിൽ പച്ചപ്പോരുക്കാനുള്ള നൂതന ആശയമാണ് പച്ചത്തുരുത്ത് പദ്ധതി. പൊതു സ്ഥലങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടെ തരിശ് സ്ഥലങ്ങൾ കണ്ണടത്തി തന്ത്രായ വ്യക്ഷങ്ങളും തദ്ദേശീയമായ സസ്യങ്ങളും ഉൾപ്പെടുത്തി സ്വാഭാവിക ജൈവ വൈവിധ്യ തുരുത്തുകൾ സൃഷ്ടിചെടുത്ത് സംരക്ഷിക്കാനാണ് ഈ സംരംഭത്തിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിലാണ് ഈ ജീവനായി സ്ഥലങ്ങൾ കണ്ണടത്തുന്നത്. സർക്കാർ/സ്കാര്യ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ഭൂമി, പുറമ്പോക്കുകൾ, നഗര ഹൃദയങ്ങളിലും മറ്റും ഒഴിഞ്ഞു കിടക്കുന്ന സ്ഥലങ്ങൾ എന്നിവയെല്ലാം പച്ചത്തുരുത്ത് സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് അനുയോജ്യ സ്ഥലങ്ങളാണ്. ചുരുങ്ഗിയത് അര സെന്റ് മുതൽ കുടുതൽ വിസ്തൃതിയുള്ള ഭൂമിയിൽ പച്ചത്തുരുത്തുകൾ സ്ഥാപിക്കാം. കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിൽ ദോഷമുണ്ടാക്കുന്ന കുറയ്ക്കുന്നതിനും ഹരിതഗൃഹ വാതകങ്ങളുടെ സാന്നിദ്ധ്യം കൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ആഗ്രഹം താപനത്തെ ചെറുക്കുന്നതിനും പച്ചത്തുരുത്തുകൾക്ക് നിർണ്ണായക പങ്ക് വഹിക്കാനാകും. അതരീക്ഷത്തിലെ അധിക കാർബൺ ആഗ്രഹം ചെയ്ത് സംഭരിച്ച് സുക്ഷിക്കുന്ന കാർബൺ കലവറകളായി വർത്തിക്കുന്ന പച്ചത്തുരുത്തുകൾ പ്രാദേശിക ജൈവ വൈവിധ്യ സംരക്ഷണം ഉറപ്പാക്കും.

പദ്ധതിയുടെ സംസ്ഥാതല ഉദ്ഘാടനം 2019 ജൂൺ 5 ന് തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിലെ പോത്തൻകോട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ വേങ്ങോട് ഹെർത്ത് സെൻ്റർ വള്ളപ്പിൽ ബഹു. മുഖ്യമന്ത്രി ശ്രീ. പിന്നറായി വിജയൻ നിർവ്വഹിച്ചു. ഈ വർഷം 1000 പച്ചത്തുരുത്തുകൾ സ്ഥാപിക്കാനാണ് ലക്ഷ്യമിട്ടുള്ളത്. പദ്ധതി ആരംഭിച്ച ആദ്യ മാസം തന്നെ ലക്ഷ്യത്തിൽ 30% കൈവരിച്ചുകൊണ്ട് 294 പച്ചത്തുരുത്തുകൾക്ക് തുടക്കം കുറിക്കാനായി. ജില്ലത്തിൽപ്പുള്ള കണക്ക് ചുവടെ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

ക്രമ നം.	ജീല്	എണ്ണം
1	തിരുവനന്തപുരം	39
2.	കൊല്ലം	37
3.	പത്തനംതിട്ട	10
4	ആലപ്പുഴ	1
5.	കോട്ടയം	6
6	ഇടുക്കി	10
7.	എറണാകുളം	5
8.	തൃശ്ശൂർ	40
9.	പാലക്കാട്	26
10.	മലപ്പുറം	22
11	കോഴിക്കോട്	49
12	കണ്ണൂർ	17
13	വയനാട്	6
14	കാസർഗോദ്	26
ആകെ		294